

Bronnenboekje

Voorronde Nationale Aardrijkskunde Olympiade 2014

Inhoud	pagina
Bronnen bij A Strijd om de Noordpool	2
Bronnen bij B Demografie	4
Bronnen bij C Rampenfilms in de Verenigde Staten	5
Bronnen bij D Filipijnen	8
Bronnen bij E De balgstuw bij Ramspol	10

Opgave A Strijd om de Noordpool

Bron 1

Claims op de Noordpool

Een Russische onderzeeër heeft in 2007 een roestvrije vlag van titanium geplant op de zeebodem bij de Noordpool, 4.261 meter diep. Dit werd gedaan om de claim van Moskou kracht bij te zetten dat de Noordpool met Russisch grondgebied verbonden is. Rusland denkt recht te hebben op exploitatie van bijna de helft van de met ijs bedekte zee in het Noordpoolgebied.

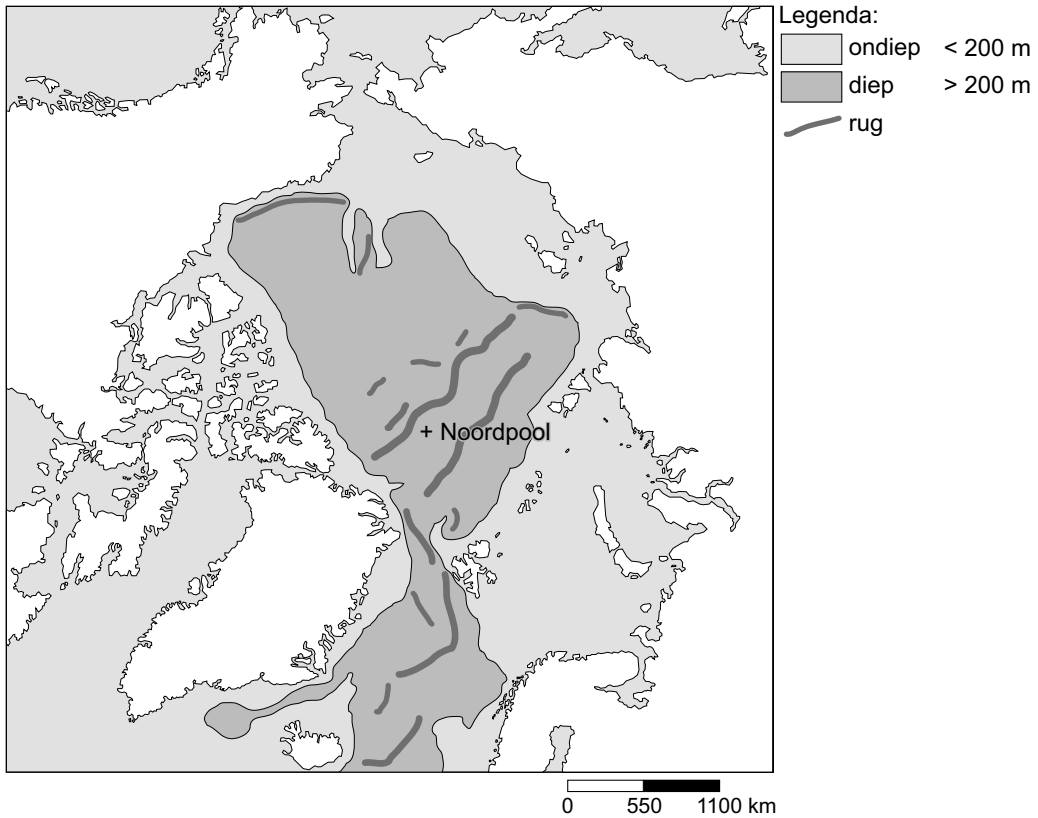
Het was het sein voor andere landen om ook missies naar het Noordpoolgebied te sturen en claims te leggen op delen van dit gebied.

Dit geopolitieke spel heeft alles te maken met de vermeende grote grondstoffenvoorraden in het Noordpoolgebied. Amerikaanse wetenschappers schatten dat een kwart van de nog niet ontdekte energiebronnen in dit gebied te vinden is, en er ligt ook goud, diamant, uranium, en platina verborgen. Bovendien zit er veel vis. Het beheersen van het Noordpoolgebied kan in de toekomst buitengewoon lucratief worden. Oorlog zal het niet direct worden, denkt Eric Posner van de Universiteit van Chicago, gespecialiseerd in internationaal recht. "Het is een probleem van de lange termijn. Het is nog onduidelijk of het rendabel is olie en gas te winnen in het gebied, dus het is het nu niet waard om grote risico's te lopen. Maar het is voor landen wel zinvol om nu al claims te leggen, expedities te sturen, patrouilleboten te laten varen en bases op te bouwen." Om te voorkomen dat het tot geweld komt, moeten de betrokken partijen er in de vergaderzalen van de VN uit zien te komen.

Het Noordpoolgebied valt onder de VN-conventie voor het Zeerecht. Dat verdrag is in 1982 opgesteld en bepaalt onder meer dat landen recht hebben op het economisch gebruik van de zee en de zeebodem tot 200 zeemijl (370 kilometer) buiten de kust, in veel gevallen gemeten vanaf het verst gelegen eiland. Maar als een land de andere verdragspartijen ervan kan overtuigen dat het continentaal plat (de ondiepe zeebodem) buiten die 200 zeemijl een 'natuurlijke uitbreiding' vormt van het al beheerste gebied, dan mag het ook de zeebodem en visvoorraden daarbuiten exploiteren.

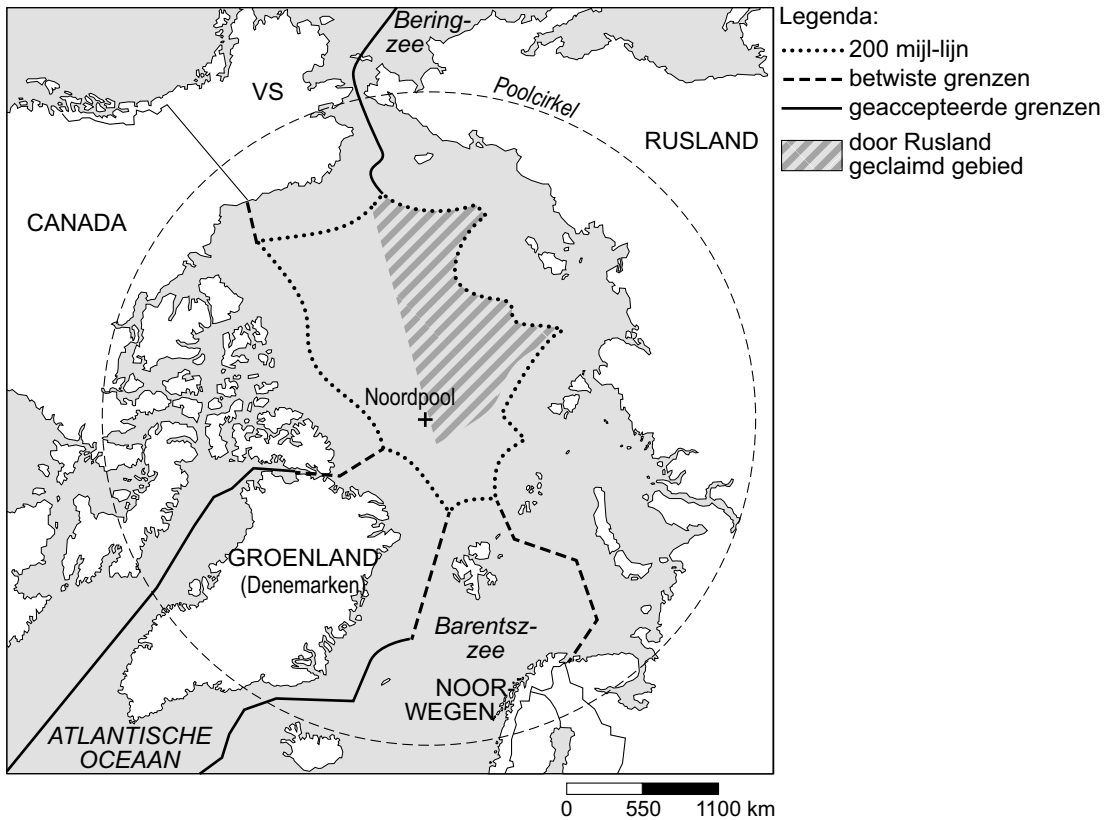
Vrij naar: Trouw, 16-8-2007

Bron 2 Reliëf in het Noordpoolgebied

Bron: Cito

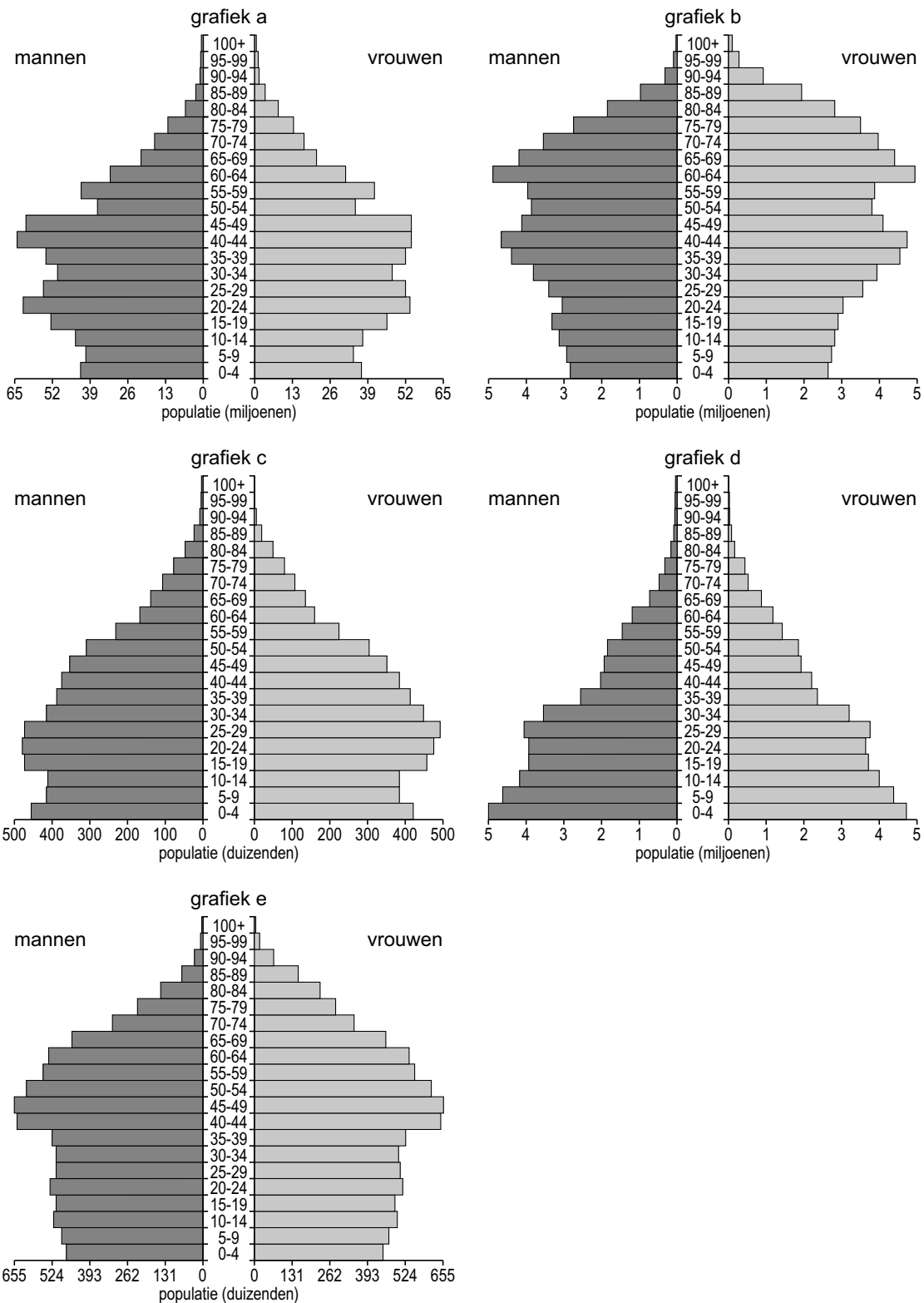
Bron 3 Claims van landen in het Noordpoolgebied

Bron: Trouw, 16-8-2007

Opgave B Demografie

Bron 1 Bevolkingsgrafieken van vijf landen

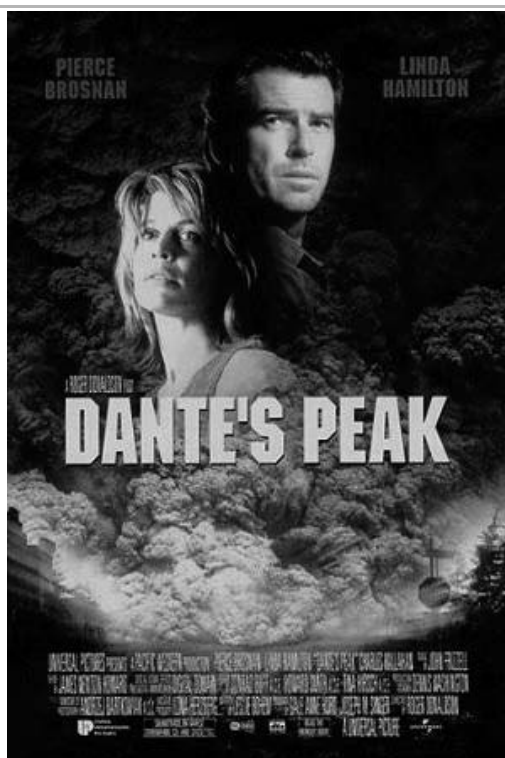

Vrij naar www.census.gov

Opgave C Rampenfilms in de Verenigde Staten

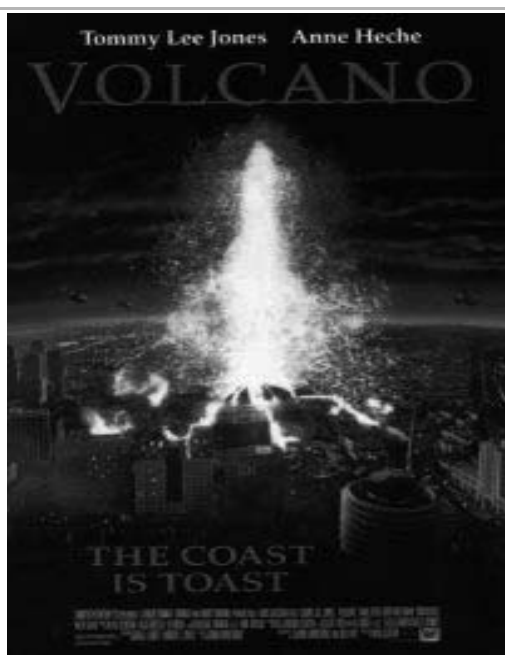
Bron 1 Vijf posters van films over rampen in de Verenigde Staten

a Dante's Peak (1997)

Vier jaar nadat zijn verloofde om het leven kwam bij een vulkaanuitbarsting in Colombia, heeft vulkanoloog Harry Dalton nog steeds geen rust gevonden. Hij overweegt zelfs helemaal met de vulkanologie te stoppen, tot een ex-collega hem vraagt naar Dante's Peak in de staat Washington te gaan om de lichte seismische activiteit die er waargenomen is, te gaan bestuderen. Het toeristische Dante's Peak wordt bestuurd door burgemeester Rachel Wando, een zakenvrouw en alleenstaande moeder. Rachel staat op het punt een lonend contract te tekenen met een miljonair die fors in het stadje wil investeren. Harry stelt tot zijn verbijstering vast dat de toestand erger is dan verwacht: alle tekenen wijzen op een naderende catastrofe.

b Volcano (1997)

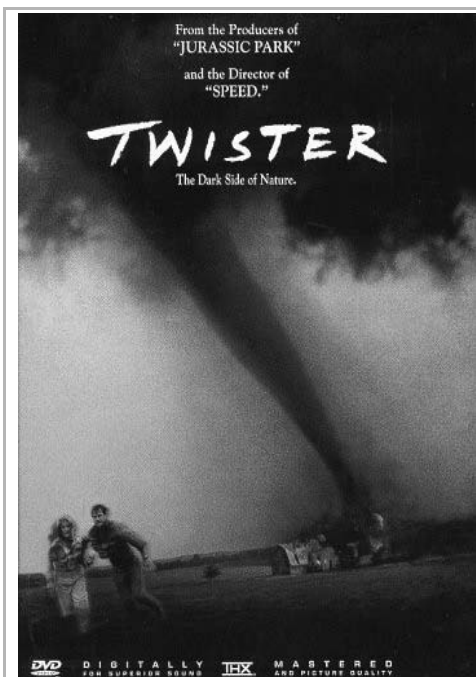
Mike Roark is de directeur van de Los Angeles Office of Emergency Management. Hij is aan het werk als een tot dan toe onbekende vulkaan uitbarst in het hartje van Los Angeles. Hij raakt hierdoor gescheiden van zijn vrouw en dochter, die thuis zitten. De lava baant zich een weg door de straten van Los Angeles en verwoest alles op haar weg. Het is aan Roark om, samen met zijn rechterhand Emmet Reese en seismologe Amy Barnes, de lava te bestrijden.

c 10.5 (2004)

Seattle wordt opgeschrikt door een aardbeving van 7.9 op de schaal van Richter. Een beving waarbij de Space Needle omvalt. Dr. Hill is seismologe en geologe. Zij wordt naar haar werk geroepen. Ze is ambitieus en heeft snel haar antwoorden en oordelen klaar. Als er een nieuwe beving komt van 8.4 op de schaal van Richter is zij van mening dat het geen naschok is, maar een aparte aardbeving. Ze denkt dat op een verre diepte veel meer scheuren in de aardkorst zitten die kunnen zorgen voor een kettingreactie. Haar baas wil hier echter niets van horen.

d Twister (1996)

Het verhaal begint wanneer een hevige tornado de vader van Jo wegblaast uit hun schuilkelder. Jo is sindsdien vastberaden alles te weten te komen over dit eigenaardig natuurverschijnsel. Ze wordt een gerespecteerd stormjager die probeert het gedrag van tornado's zo goed mogelijk te doorgronden. In dit vak wordt ze bijgestaan door een team van enkele al even excentrieke mensen.

Ze willen elektronische meetapparatuur in het hart van de tornado brengen om deze beter te kunnen bestuderen en de weg die hij aflegt te kunnen voorspellen. Dit kan echter alleen door recht op het pad van de tornado te gaan staan en pas op het allerlaatste moment uit de weg te gaan...

e The day after tomorrow (2004)

Weerdeskundige Jack Hall waarschuwt met weinig succes voor de invloed die de opwarming van de aarde zal hebben op het klimaat. Wanneer het noordelijk halfrond van de planeet daadwerkelijk getroffen wordt door tornado's, overstromingen en extreem lage temperaturen, wordt hij eindelijk serieus genomen.

Drie enorme sneeuwcyclonen vormen zich en zorgen dat het grootste deel van het noordelijk halfrond een flink pak sneeuw en extreem lage temperaturen te verwerken krijgt. Halls zoon raakt in New York ingesloten als de storm een enorme vloedgolf veroorzaakt die de stad voor een groot deel onder water zet. Door de extreem lage temperatuur verandert het deel van New York dat zich nog boven water bevindt vervolgens in een ijsvlakte.

Opgave D Filipijnen

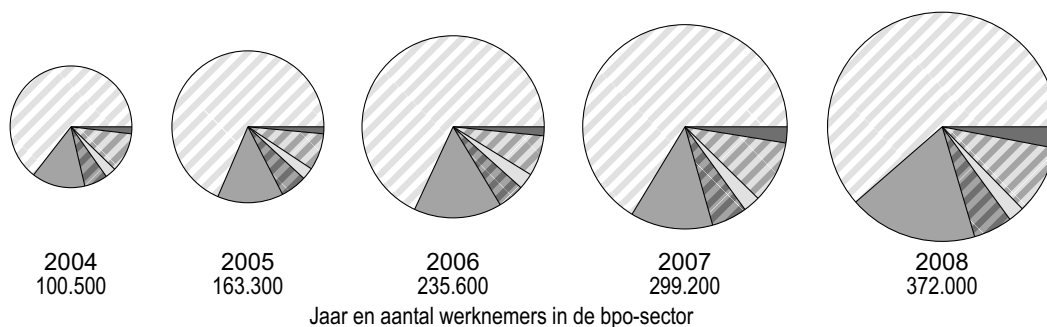
Bron 1 Business Process Outsourcing in de Filipijnen

In navolging van India profiteren ook de Filipijnen van de internationale uitbesteding van diensten. Deze offshore diensten vind je steeds meer in kleinere provinciale steden. Business Process Outsourcing (BPO) is het toverwoord. Met BPO troeven ontwikkelingslanden het Westen af; dienstverlening met behulp van hoogwaardige technologie, uitgevoerd door goedopgeleide werknemers. Deze offshore dienstensector creëert hier een 24-uurseconomie waarbij callcenters, softwareontwikkeling, backofficeactiviteiten en architectonisch ontwerp in de Filipijnen booming zijn.

De huidige exportwaarde wordt geschat op 9,4 miljard US dollar, met een jaarlijkse groei van gemiddeld 25% in recente jaren.

vrij naar: Beerepoot N. & Hendriks M. in *Geografie*, oktober 2011

Bron 2 Ontwikkeling van de werkgelegenheid in de Filipijnse BPO-sector

Legenda:

soort werkgelegenheid

callcenters

backofficeactiviteiten

transcriptie

bewerking animatiefilms

softwareontwikkeling

architectonisch ontwerp

Bron: Beerepoot N. & Hendriks M. in *Geografie*, oktober 2011

Bron 3

Baguio

De offshore dienstensector heeft Baguio tot een 24-uurs economie getransformeerd. Iedere avond zijn groepen werknemers van grote callcenters in populaire cafés te vinden. Volgens een lokale ondernemer "kun je zo zien wie bij een Business Process Outsourcing (BPO) werkt en wie niet."

BPO'ers dragen dure kleren, hebben de nieuwste telefoontjes en notebooks en soms zelfs een auto. Ze hebben echt een andere uitstraling. In het verleden was er in Baguio weinig werk voor mensen met een afgeronde universitaire opleiding. Dankzij de offshore dienstverlening blijven ze nu langer in de stad wonen.

De spin-off van de offshore dienstverlening zorgt voor een levendige stad, lokaal ondernemerschap en investeringen in de lokale economie.

Vrij naar: Beerepoot N. & Hendriks M. in Geografie, oktober 2011

Opgave E De balgstuw bij Ramspol

Bron 1

De balgstuw

Gemiddeld één keer per jaar, bij een forse noordwesterstorm, biedt het water bij Ramspol tussen het Ketelmeer en het Zwarte Water een spectaculair schouwspel. Langzaam komen drie immense balgen boven water, die de woeste golven een halt toeroepen. Zodra de situatie dat vereist, worden ze geheel automatisch gevuld met water en lucht. Binnen een uur is de Balgstuw op hoogte en is het achterland veilig.

Onder de waterspiegel, dus volledig aan het zicht onttrokken, liggen drie balgen van elk tachtig meter lang, gemaakt van flexibel doek van rubber en nylonvezel. De balgen liggen keurig opgevouwen op rollen. Dreigt een overstroming, dan worden de balgen met lucht en water gevuld, waardoor ze opbollen en uiteindelijk zo'n vier meter boven de waterspiegel uitstijgen. Zolang de Balgstuw is gesloten, is het scheepvaartverkeer gestremd.

De Balgstuw speelt een beslissende rol bij het beschermen van West-Overijssel tegen het wassende water.

Bron: Waterschap Groot Salland

Bron 2 De balgstuw gesloten

Bron: F. Schinkel, Waterschap Groot Salland

